Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad

Training programme attendance report under DBT-project

Project title: Sustainable Rural Development through Beekeeping

Title of the training: Awareness of beekeeping activity

Place- Patoda **Date-** 15/03/2018

Sr.	Name of trainee	Age	Mobile	Signature
1	M.B. Dokhale	41	9822969290	
2	Pade S.V.	48	9890220045	
3	Smt Raut M.A.	43	7387923441	
4	T.S. Rajput	42	9420331747	
5	Dr Vaishali Bodhe	49	9890609125	V.Bodhe
6	Smt Bahegavankar S.G.	47	9404016772	
7	Smt P. B. Chavhan	39	9974418486	
8	Smt. Ghuge V.T.	39	7057334972	
9	D.V. Bande	40	9822680969	
10	S. S. Ambekar	45	9860457932	
11	Joshi S.V.	41	9403390269	
12	Kulkarni S.S.	40	9850526694	
13	Gore A.R.	47	9975208399	
14	Dr. Swaroopa Patil	40	9657682800	
15	Anjali B. Bondar	30	9421084144	
16	Dr Jyoti G. Koliyar	38	7767992889	
17	Dr. Y. S. Patil	38	9422181992	
18	Dr. A.P Sankate	33	9421675432	
19	Dr. QUADRI S. MUSTAFA	44	9860809020	
20				

Signature of Project Assistant **Signature of PI**

Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad

Training programme attendance report under DBT-project

Project title: Sustainable Rural Development through Beekeeping

Title of the training: Awareness of beekeeping activity

Place- Patoda **Date-** 15/03/2018

Sr.	Name of trainee	Age	Mobile	Signature
1	Mr G.R. Pandhare	38	9422738377	
2	Dr P.T Sonwane	40	9507188163	
3	Mr. S.N. Sinkar	30	9604527310	
4	Dr. Kokane J. P	48	7972214859	
5	Dr. R.F. Pathre	34	7588794162	
6	Dr. Y.K. Bhade	38	9881102430	
7	Dr. Bandgar A. G.	38	9860732139	
8	Dr. Ghode G.D	38	9921542311	
9	Dr. Meena B Borde	38	9552585287	
10	Mr. Gund K.D.	43	9921254673	
11	Dr Pawar P.T	43	9421693767	
12	Mr. Pardeshi S.K	34	9975080886	
13	Dr. Paithankar RR	29	9421385449	
14	Dr. Shete S.G	48	9422557885	
15	Nikam S G	27	8852909498	
16	Thorat B.B	39	9890557026	
17	Dr. Nikam N.D	35	99600282	
18	Prof. Mhaske R.J.	21	9850110007	
19	Dr. Bhale Y.P	07	9420484702	
20				

Signature of Project Assistant **Signature of PI**

Revolution of bee keeping activity in Patoda Tahsil

21/3/17

Smart Waluj

पुण्य नगरी

आदर्श पाटोदा गावात मधमाशी पालनातून झाली क्रांती

▪ दर्जेदार उत्पन्नात वाढ ▪ रासायनिकसह कीटकनाशकांना फाटा

पाटोदा – मधमाशी पालनाबाबत माहिती देताना प्रा .डॉ. बी.बी. वायकर व सहकारी, दुसऱ्या छायाचित्रात विषमुक्त शेवग्याच्या मालाची पाहणी करताना. (छाया : भारत थटवले)

वाळूजमहानगर/संदिप चिखले

दिवसेंदिवस प्रचंड प्रमाणात रासायनिक खताचा वापर वाढत चालला आहे. त्यामुळे नैसर्गिक संतुलन बिघडत मोठ्या प्रमाणात अनेक रोगांनी शिरकाव केल्याचे सध्या चित्र दिसत आहे. तसेच राज्यातील शेतकऱ्यांना कर्जमाफी द्यावी, मालाला हमी भाव द्यावा यासाठी विविध स्तरातून मागणी होत आहे. मात्र पाटोदा परिसरातील एका शेतकऱ्याने मधमाशींचे पालन करुन विषमुक्त शेती फुलवून शेवग्याचे लाखोचे उत्पन्न काढत आहे.

वाळूज परिसरालगत असलेल्या पाटोदा येथील शेतकरी सुधाकर मुळे व व्ही. आय. जगताप यांनी आठ एक्करमध्ये शेवगाची लागवड केली. मात्र पाहिजे त्याप्रमाणात उत्पन्न होत नसल्याने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठातील प्राणीशास्त्र विभागाचे विभागप्रमुख प्रा. डॉ. बी.बी. वायकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली मधमाशी पालन सुरू केले.

सुरुवातीला मधमाशाची एक पेटी शेतात आणली. त्याचा परिणाम दिसून आल्याने त्यांनी मधमाशांच्या आणखी ९ पेट्या आणल्या अत्यंत लहान आकाराच्या दिसणारी एक मधमाशी रोज १२ हजार शेवग्याच्या फुलांना भेट देते. एका पेटीत १५ ते २० हजार मधमाशा असतात. या मधमाशाच्या फुलांच्या भेटीमुळे विषमुक्त शेवग्याची शेंग तयार होते. त्यात प्रामुख्याने सर्व झाडाच्या शेंगाचा आकार सारखा, जाडी सारखी, लांबी सारखी अशी शेंग तयार करून मुळे व जगताप यांनी दोन महिन्यात आठ एक्कर शेतीमध्ये २५०० किलो शेंगाचे उत्पन्न करून लाखो रुपये कमविले आहे. अशी माहिती डॉ. बी.बी. वायकर यांनी दिली. शेतात केलेल्या विषमुक्त प्रयोग अभ्यासण्यासाठी तरुण शास्त्रज्ञ पुरस्कारप्राप्त प्रा. महंमद अब्बास, प्रा. मंदरा वासकर, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रदिप जब्दे, प्राणी शास्त्र विभागाचे विभागप्रमुख डॉ. बी.बी. वायकर यांनी पाहणी केली.

विषमुक्त शेंगांना चांगला भाव

जगताप म्हणाले की, मी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठात जाऊन मधमाशी पालन प्रशिक्षण घेतले. व त्याचा प्रयोग मी माझ्या शेतात केला. त्यामुळे शेंगामध्ये दुपटीने वाढ झाली असून, शेंगांचा आकार, लांबी एक होत असून दर्जेदार शेंगा तयार होऊन त्यात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाली आहे. व बाजारातही चांगला भाव मिळत आहे.

विषमुक्त अन्नधान्यासाठी मधमाशापालन आवश्यक

सध्या पर्यावरणात किटकनाशक व तननाशकांच्या मोठ्याप्रमाणात वाढ झाली आहे. त्यामुळे जमीन नापीक झाल्यामुळे शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात घट झाली आहे. तसेच रासायनिक खतापासून तयार झालेल्या पिकांमुळे अनेक रोगांनी सध्या ग्रासले आहे. हेभरुन. काढण्यासाठी शेतकऱ्यांनी मधमाशी पालन करून स्वतःहून विषमुक्त शेतीकडे वळण्याची गरज असल्याचे मत डॉ. वायकर यांनी व्यक्त केले.

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे कांदा बीज उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव		क्षेत्र (एकर)	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन (क्विंटल)	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन (क्विंटल)	उत्पादनात वाढ (क्विंटल)	
१	अरविंद वाल्मीक नरोडे	८८०६८५२५३४	१ एकर	०१.५०	०४.५०	०३.००	२००.०० %
२	वाल्मीक हरीभाऊ नरोडे	८८०६८५२५३४	१ एकर	०१.५०	०४.५०	०३.००	२००.०० %
३	गंगाधर गिरजाराम वाहटुळे	९०४९४०४२१४	२० गुंठे	०२.००	०३.००	०१.००	५०.०० %
४	शिवाजी आप्पाराव नलावडे	९५४५९३१०२९	२० गुंठे	०२.००	०३.००	०१.००	५०.०० %
५	रामराव शिवराम अंभोरे	९७६३२२२४६७	१ एकर	०३.००	०४.५०	०१.५०	५०.०० %
६	शामराव एस. अंभोरे	९५०३९१३९७१	१ एकर	०३.००	०५.००	०२.००	६६.६६६ %
७	रामदास कारभारी सराटे	९५६१०८५९२७	१ एकर	०३.००	०४.७०	०१.७०	५६.६६६ %
८	सुरेश त्र्यंबक बोबडे	९७३०६१८८३२	२० गुंठे	०१.००	०१.५०	००.५०	५०.०० %
९	राजीव कचरू खिल्लारे	९८२३२८२८२९	१ एकर	०३.३०	०५.००	०१.७०	५१.५१ %
१०	बाबुराव किसन नलावडे	९६३७४३२९०३	१ एकर	०१.५०	०४.००	०२.५०	१६६.६६६%
११	सुभाष नानासाहेब गायके	९४२३६८७४७७	२ एकर	०८.००	१२.००	०४.००	५०.०० %
१२	सुरेश विठ्ठल जवळकर	९५०३२१३७२३	१ एकर	०४.००	०६.००	०२.००	५०.०० %
१३	दत्तु बळीराम कुकलारे	८६०००३७२८०	१ एकर	०३.००	०४.००	०१.००	३३.३३३ %
१४	संतोष मुरलीधर हिवर्डे	९७६६४१३००२	२ एकर	०४.५०	०६.००	०१.५०	३३.३३३ %
१५	ज्ञानेश्वर परसाराम होळकर	९६६५१६६५७३	३५ गुंठे	००.७०	०२.००	०१.३०	१८५.७१ %
१६	गणेश अजिनाथ वाकळे	९९७५४८७२७७	२ एकर	०४.००	०८.५०	०४.५०	११२.५० %
१७	बाबासाहेब दौलतराव मते	९४२१९७९६०७	२ एकर	०३.००	०८.००	०५.००	१६६.६६ %

DR. B. B. WAYKAR
(M.Sc. M.Phil, Ph.D. F.S.L.Sc.)
Professor
Department of Zoology
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad - 431004.

१८	राजेश बंडु आधाने	९६२३७४८४१३	२० गुंठे	०१.५०	०२.२०	००.७०	४६.६६ %
१९	तेजराव किसन नलावडे	९०४९२६१४६६	२० गुंठे	०१.३०	०२.००	००.७०	५३.८४ %
२०	देविदास नानासाहेब गायके	९८८१९१२४८४	२ एकर	०८.००	१२.००	०४.००	५०.०० %
२१	ज्ञानेश्वर सिताराम कुकलारे	८६००९६९१४०	३० गुंठे	०१.३०	०१.९०	००.६०	४६.१५ %
२२	रामेश्वर सिताराम कुकलारे	८६००९६९१४०	१ एकर	०३.५०	०५.००	०१.५०	४२.८५ %
२३	संतोष डी. जाधव	९६८९८७१९३०	१ एकर	०३.००	०५.००	०२.००	६६.६६६ %
२४	मंगेश बी. जाधव	९०२८५५५३२१	८ एकर	२४.००	३२.००	०८.००	३३.३३ %
२५	पवन शिवाजीराव पाटील	९६०४४५४६१५	१ एकर	०२.००	०३.५०	०१.५०	७५.०० %
२६	कैलास मगर	९९२२२९८५८५	१ एकर	०२.००	०३.५०	०१.५०	७५.०० %
२७	कमलेश विनायक गायके	९८६०९५६२२७	१ एकर	०४.००	०६.००	०२.००	५०.०० %
२८	विनायक कचरू गायके	९४२३६८७४७७	२ एकर	०८.००	१२.००	०४.००	५०.०० %
२९	मचिंद्र फकिरराव गोंडे	९०२८५२६५२६	१ एकर	०२.००	०३.००	०१.००	५०.०० %
३०	विश्वास किसनराव मोतींगे	९४०४६७८४४१	१ एकर	०२.००	०३.००	०१.००	५०.०० %
३१	गणपत सुर्यभान खरे	७५८८५३८३८१	१ एकर	०३.००	०४.५०	०१.५०	५०.०० %
३२	रामेश्वर अंबादास शिंदे	९४२१४०८८३०	१ एकर	०३.००	०४.५०	०१.५०	५०.००%
३३	योगेश रावसाहेब कुकलारे	८६००९६९१४०	१ एकर	०३.००	०४.००	०१.००	३३.३३ %
३४	रावसाहेब किसन कुकलारे	८६००९६९१४०	१ एकर	०३.००	०४.२०	०१.२०	४०.०० %
३५	आप्पासाहेब कचरू जाधव	९४२२४६१६२२	३ एकर	०७.००	१२.००	०५.००	७१.४२ %
			५१.०५	१३६.६०	२१४.७०	७८.१०	५७.४२ %

DR. B. B. WAYKAR
(M.Sc. M.Phil, Ph.D. F.S.L.Sc.)
Professor
Department of Zoology
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad - 431004.

Results / evidence of Bee keeping

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे पेरू उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र (एकर)	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन (टन)	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन (टन)	उत्पादनात वाढ (टन)	
१	ललीत अनिल जवळकर	९५९५९५३१३५	२ एकर	०७.००	१२.००	०५.००	७१.४२ %
२	भाऊसाहेब भिमराव मुळे	९७३०६८४८५५	६ एकर	३६.००	५०.००	१४.००	३८.८८ %
			८.००	**४३.००**	**६२.००**	**१९.००**	**४४.१८ %**

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे वाल उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र (क्विंटल)	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन (क्विंटल)	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन (क्विंटल)	उत्पादनात वाढ (क्विंटल)	
१	विजय शिवाजी शेळके	७७७३९०३७२५	१० गुंठे	३५.००	५०.००	१५.००	४२.८५ %
२	अतुल सोपानराव वाघवसे	९६३७३१००५५	१० गुंठे	२५.००	४०.००	१५.००	६०.०० %
			०.२०	**६०.००**	**९०.००**	**३०.००**	**५०.०० %**

DR. B. B. WAYKAR
(M.Sc. M.Phil, Ph.D. F.S.L.Sc.)
Professor
Department of Zoology
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad - 431004.

Results / evidence of Bee keeping

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे सुर्यफुल उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन	उत्पादनात वाढ	
१	शिवप्रसाद आग्रवाल	९८६०२०८८८४	१ एकर	०५.०० क्विंटल	१०.०० क्विंटल	०५.०० क्विंटल	१००.०० %

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे मुग उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन (क्विंटल)	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन (क्विंटल)	उत्पादनात वाढ क्विंटल	
१	राजेंद्र आत्माराम नलावडे	९८९०१७९९२४	१ एकर	०४.००	०६.००	०२.००	४२.८५ %
२	बळीराम किसन कुकलारे	८६००९६९१४०	१ एकर	०४.००	०५.५०	०१.५०	३७.५० %
			२ एकर	**०८.००**	**११.५०**	**०३.५०**	**४३.७ %**

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे हरभरा उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन	उत्पादनात वाढ	
१	प्रदिप उखर्डुराव चिंचपुरे	७८७५२९२६९२	१ एकर	०७.०० क्विंटल	१०.०० क्विंटल	०३.०० क्विंटल	४२.८५ %

DR. B. B. WAYKAR
(M.Sc. M.Phil. Ph.D. F.S.L.Sc.)
Professor
Department of Zoology
Dr. Babasaheb A...
University, A...

Results / evidence of Bee keeping

मधमाशांमार्फत परागीभवन झाल्यामुळे तुर उत्पादनात झालेली वाढ

अ. क्र.	शेतकऱ्याचे नाव	मोबाईल नं.	क्षेत्र (एकर)	उत्पादनातील फरक			वाढ (%)
				मधपेटी नसताना उत्पादन (क्विंटल)	मधपेटी ठेवल्या नंतर उत्पादन (क्विंटल)	उत्पादनात वाढ (क्विंटल)	
१	सुखदेव रामकिसन हरणे	९८५०६७६३१०	०२ गुंठे	०१.५०	०२.००	००.५०	३३.३३ %
२	अंबादास एकनाथ दौड	९९२३४६१९५१	२.५ एकर	१४.००	१८.००	०४.००	२८.५७ %
३	शिवप्रसाद आग्रवाल	९८६०२०८८८४	३ एकर	२०.००	५०.००	३०.००	१५०.०० %
४	संतोष मुरलीधर हिवर्डे	९७६६४१३००२	१ एकर	०६.००	१०.००	०४.००	६६.६६ %
५	संदिप भाऊसाहेब औताडे	९८८१८८३८११	१ एकर	१०.००	१६.००	०६.००	६०.०० %
६	अंसाराम भाऊसाहेब पठारे	७७९८७८७८०४	१५ गुंठे	१८.०	२५.००	०७.००	३८.८८ %
७	गणेश गोपीनाथ पाडस्वान	९०२८८४४१९५	१ एकर	०७.००	११.००	०४.००	५७.१४ %
८	राजेंद्र राघो काळे	८२७५३१९३९४	३ एकर	२१.००	३९.००	१८.००	८५.७१ %
९	कैलास मगर	९९२२२९८५८५	१ एकर	०५.००	०८.००	०३.००	६०.०० %
१०	योगेश पोपटराव सारंगधर	८२७५३८९४२८	१ एकर	१८.००	२५.००	०७.००	३८.८८ %
११	राजु उत्तमराव आधाने	९७६६०१९५१५	१ एकर	०२.५०	०४.००	०१.५०	६०.०० %
१२	विक्रम बाबुराव कदम	९६६५६६००४०	१ एकर	०२.५०	०४.००	०१.५०	६०.००%
१३	कचरू माधवराव खिल्लारे	९८२३२८२८२९	४ एकर	१२.००	१७.००	०५.००	४१.६६ %
१४	रामप्रसाद मधुकर शिंदे	९४२३२११८८९	१ एकर	०६.००	१०.००	०४.००	६६.६६ %
१५	भरत भागवत शिंदे	७७२१८४७१७७	१ एकर	०५.००	०८.००	०३.००	६०.००%
१६	जामवंग हरिश्चंद्र वाळुंजे	९०२८५२६५२६	१ एकर	१०.००	१३.००	०३.००	३०.००%
१७	दत्तु काशिनाथ दारेकर	९०२८५२६५२६	१ एकर	०६.००	०८.००	०२.००	३३.३३%
१८	प्रसन्ना किशोर पाटील	७७९८०९९७७७	१.५ एकर	१२.००	२२.००	१०.००	८३.३३ %
१९	आकाश शिवाजी बेलगाने	९४२१४००९००	१ एकर	०६.००	०९.००	०३.००	५०.०० %
२०	अजय प्रकाशराव जाधव	९०२८५२६५२६	१ एकर	०८.००	१५.००	०७.००	८७.५० %
			२७.१७	**१९०.५०**	**३१४.००**	**१२३.५०**	**६४.८२ %**

DR. B. B. WAYKAR
(M.Sc. M.Phil, Ph.D. F.S.L.Sc.)
Professor
Department of Zoology
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad - 431004.

Results / evidence of Bee keeping